

و جهادگر) باعث شده است وی به عنوان بازیگری تعیین‌کننده در پیشبرد گفتمان انقلاب اسلامی مطرح باشد. نقش آفرینی و تأثیرگذاری فعالیت‌های وی عرصه‌های مهم درون‌مذهبی، تمدنی و جهانی را شامل می‌شود.

◆ نقش آفرینی مذهبی

شیوه عملکرد شهید سلیمانی در حوزه‌های مختلف نظامی، فرهنگی و هویتی کاملاً در مسیر گفتمان‌سازی بر مدار انقلاب اسلامی و ولایت فقیه استوار است. بر همین اساس همه شاخصه‌هایی که باعث اتحاد جوامع شیعی می‌شود، در اندیشه و برنامه‌ریزی و عملکرد شهید سلیمانی در کانون توجه قرار دارد. برای مثال توجه به سنت دیرپای مناسبت اربعین و ارتباط بین توده شیعیان در ایام اربعین که گفته می‌شود در شکل کنونی‌اش از ابتکارات شهید سلیمانی است، از همین رویکرد وی ناشی می‌شود. ارتباط نزدیک و صمیمانه بین فرماندهان شیعه که معتقد به گفتمان انقلاب اسلامی و ولایت فقیه هستند، از این رویکرد ناشی می‌شود. بنابراین می‌توان گفت یکی از حوزه‌های مهم فعالیت گفتمانی شهید سلیمانی نقش آفرینی درون‌مذهبی و شیعی وی است. اگر شیعه بتواند در این عرصه به وحدت و انسجام بر مدار گفتمانی معرفتی، هویتی و زیستی دست یابد، می‌توان از آن به عنوان منشأ تحولات گفتمانی در عرصه تمدنی و جهانی استفاده کرد، اما اگر چنین نشود، نقش آفرینی تمدنی و جهانی گفتمان انقلاب اسلامی با رکود و خمودگی روبه‌رو خواهد شد. درک این مهم باعث می‌شد که شهید سلیمانی به فراگیر شدن گفتمان انقلاب اسلامی در درون شیعه اهمیت کانونی دهد.

◆ نقش آفرینی تمدنی

معرفی گفتمان انقلاب اسلامی در عرصه تمدنی و در جهان اسلام یکی از مهم‌ترین نشانه‌های فعالیت‌های شهید سلیمانی بوده است. وارد کردن گفتمان انقلاب اسلامی به دنیای اهل سنت بخش مهمی از فعالیت‌های شهید سلیمانی است. او ارتباطات تنگاتنگی با فعالان اسلامی در جهان اسلام برقرار کرده بود، حتی بهار عربی که برخی تحلیلگران سیاسی آن را به عنوان بدیلی عام برای گفتمان انقلاب اسلامی به شمار می‌آوردند نیز نتوانست ارتباط نشانه‌های گفتمانی بین انقلاب اسلامی و برخی جریان‌های اسلام‌گرا مانند جهاد اسلامی و حماس در فلسطین را از بین ببرد. شرکت اسماعیل هنیه در مراسم خاک‌سپاری شهید سلیمانی و سخنرانی در آن، از درهم‌تنیدگی یا حداقل تعامل گفتمان انقلاب اسلامی با جریان‌های اسلامی تأثیرگذار بر جهان اسلام حکایت می‌کند که مستقیم با عملکرد و نقش آفرینی شهید سلیمانی در چگونگی برقراری مناسبات گفتمانی بین گفتمان انقلاب اسلامی و گفتمان‌های مقاومت در سراسر جهان اسلام ارتباط دارد. برقراری این قبیل مناسبات فقط منحصر به گروه‌های اسلام‌گرا نیست، بلکه شهید سلیمانی گفتمانی را پیش می‌برد که بر اساس آن همه گروه‌های زیر فشار در داخل جهان اسلام با آن ارتباط نزدیک داشتند. از آن جمله می‌توان به گروه‌های کرد عمدتاً سکولار در شمال عراق اشاره کرد که اتفاقاً ارتباطات نزدیکی با آمریکا و ناتو دارند. در موقعیتی که

داعش به دروازه‌های اربیل، پایتخت اقلیم کردستان عراق، رسیده بود و جهان هر آن منتظر بود تا با انفعال نیروهای خارجی در عراق از جمله آمریکا و ناتو، خبر اشغال آن توسط داعش را بشنود، حضور سردار سلیمانی در میان کردها و پشتیبانی عمده‌نامعنوی وی به عنوان نماینده گفتمان انقلاب اسلامی باعث شده که کردها با کمک وی و گروه‌های مقاومت در مقابل داعش بایستند و مانع از سقوط اربیل و کردستان عراق توسط داعش شوند. اگر چنین نمی‌شد، فاجعه‌ای انسانی در کردستان رخ می‌داد. این شواهد نشان می‌دهد که گفتمانی که شهید سلیمانی از آن نمایندگی می‌کرد، نه تنها در بین جریان‌های اسلام‌گرا دارای نفوذ است، بلکه در میان جریان‌های دیگر نیز به عنوان عاملی تأثیرگذار در مناسبات درون‌تمدنی عمل می‌کند. دفاع همه جانبه از دولت مرکزی سوریه که از نظر جریانی، غیراسلام‌گرا به شمار می‌رود نیز حاکی از همین موضوع است.

◆ نقش آفرینی جهانی

در عرصه جهانی حضور، انقلاب اسلامی به عنوان یک گفتمان توسط جریانی نمود یافت که شهید سلیمانی پرچم‌دار آن بود. اصطلاحی که رهبر معظم انقلاب برای نقش آفرینی جهانی مجموعه‌ای که شهید سلیمانی راهبری می‌کرد، استفاده کردند، در این باره گویاست: «رزمندگان بدون مرز» این نوک پیکان نقش آفرینی جهانی گفتمان انقلاب اسلامی است که خودش را متعهد به مرزبوم جغرافیایی نه، بلکه خودش را متعلق به مرزبوم و مؤلفه‌های گفتمانی می‌داند که هدف‌گذاری‌شان یک هدف‌گذاری گفتمانی و معرفتی و هویتی است. شهید سلیمانی در این مسیر با تلاش‌های بی‌وقفه‌اش مجموعه‌ای از کنشگران بین‌المللی را گرد آورده بود که هدف‌گذاری فعالیت آن‌ها در قالب مرزهای حاکمیتی و جغرافیایی تعریف نمی‌شد. از این رو، کنشگرانی از تمام نقاط جهان اسلام برای انقلابی جهانی تلاش می‌کردند که کلیدواژه کانونی فعالیت آن‌ها مقاومت در مقابل هژمون گفتمان استکبار در سطح جهانی بود. این گفتمان دربردارنده مفاهیم بسیار مهم در اندیشه اسلامی چون جهاد، مقاومت، شهادت و امامت است.

◆ مهم‌ترین مؤلفه فکری حاج قاسم

جهاد و تلاش بی‌وقفه برای برپایی گفتمان اسلامی و حکومت اسلامی از مهم‌ترین مؤلفه‌های تفکری است که شهید سلیمانی آن را نمایندگی می‌کرد، مقاومت در برابر سلطه فکری و مادی گفتمان رقیب و ضربه زدن به گفتمان رقیب از دیگر مؤلفه‌های اساسی است که به عنوان نشانه مرکزی توسط رهبر معظم انقلاب برجسته‌سازی شده است و به وسیله شهید سلیمانی در عرصه جهانی عملیاتی می‌شد. شیوه نقش آفرینی تمام کسانی که به این گفتمان وابسته‌اند، گذشت از جان و مطالبه شهادت است. به گونه‌ای که شهید سلیمانی خود نیز بدان دست یافت. پیروی از امامت امت کلیدواژه کانونی است که گفتمان شهید سلیمانی در دامن آن تولید شد؛ کلیدواژه‌ای که انقلاب اسلامی برای تبلور آن در ساحت سیاسی و اجتماعی ایجاد شده است. از این رو، همه نشانه‌های دیگر چون گفتمان جهاد، گفتمان مقاومت، گفتمان شهادت در پیرامون آن معنا می‌یابند.

